

Anneks 2: Regional beskrivelse

Indledning

Oplysningerne i denne beskrivelse er hentet fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet (www.noegletal.dk), Møns kommune (www.moenkom.dk), Danmarks Statistik (www.statistikbanken.dk) og Skov- og Naturstyrelsen (www.sns.dk)

Demografi

1. januar 2004 boede der 11.731 personer på Møn og befolkningsudviklingen har siden starten af 90'erne været præget af en forholdsvis lille, men stabil befolkningstilvækst. Befolkningstilvæksten kan hovedsageligt tilskrives, at Møn har oplevet et tilflytningsoverskud, især på grund af motorvejstilslutningen på Farø, som har øget pendlingsmulighederne betydeligt. Møn har igennem de sidste ti år haft en befolkningstæthed på ca. 49 indbyggere pr. km². Landsgennemsnittet er til sammenligning 123 indbyggere pr. km².

I forhold til fordelingen mellem kønnene har udviklingen på Møn gennem de sidste ti år været stabil. Begge køn har oplevet en lille tilvækst på omkring 200 personer siden 93' og der har gennem hele perioden været omkring 200 flere kvinder end mænd. I 2004 var der bosat 5767 mænd og 5964 kvinder på Møn.

Aldersfordelingen for Møn ser således ud (2004):

0-30 årige	= 30 pct.
31-40 årige	= 11 pct.
41-50 årige	= 15 pct.
51-64 årige	= 23 pct.
65+ årige	= 21 pct.

Andelen for aldersklasserne 0-30 årige, 31-40 årige, 41-50 årige og 65+ årige har været stabil eller kun haft en lille nedgang gennem de sidste ti år, omvendt er antallet af de 51-64 årige steget markant. Generelt er det karakteristisk for Møn, at de har en stor ældreandel, lidt over 1/5 af befolkningen er således over 65 år. Desuden er det karakteristisk, at Møn, ligger under landsgennemsnittet, for aldersgruppen 17-24 årige. Dette hænger bl.a. sammen med, at der er relativt få lokale tilbud om videregående uddannelse m.m.

Indkomst

Siden 1991 har de fleste aldersklasser på Møn oplevet en stigning i den samlede personlige indkomst, med undtagelse af de 20-29 årige, som har oplevet en nedgang i den samlede personlige indkomst. Fælles for alle aldersklasserne er dog, at der findes store udsving i de personlige indkomster fra år til år. De aldersklasser, der fra 1991 til 2002 har oplevet den største fremgang i deres samlede personlige indkomster, er de 50-54 årige, de 55-59 årige og de 75+ årige, for hvem den personlige indkomst er fordoblet i perioden.

De samlede personindkomster er for alle aldersklasser på Møn, med få undtagelser, steget hvert år siden 1991 og var i 1991 ca. 1.2 mia. DKK og i 2002 ca. 1.8 mia. DKK. Den gennemsnitlige indkomst pr. borger på Møn var således i 2002 ca. 153.000 DKK.

Uddannelse

Et kig på, hvorledes det uddannelsesmæssige niveau på Møn har ændret sig de sidste 10 år, viser, at en stadig større andel af befolkningen tager en videregående uddannelse og en erhvervsfaglig uddannelse. Hvilket indikerer, at befolkningen i dag er bedre uddannet end førhen. Lige siden 1993 er antallet af

personer, der f.eks. har fuldført gymnasiale, erhvervsfaglige og korte, mellemlange og lange videregående uddannelser steget. Endnu en bekræftende faktor er, at en stadig mindre del af befolkningen har folkeskolens 8-10 klasser som deres højest fuldførte uddannelse.

Frivillighed

Der er en lang tradition for frivilligt foreningsarbejde på Møn. Der på nuværende tidspunkt 84 frivillige foreninger i Møn kommune. Aktiviteterne i foreningerne spænder meget vidt. Nedenfor er nævnt hvilke foreningskategorier, der findes på Møn:

- Sportsforeninger (deriblandt skytteforeninger)
- Miljø, natur og landskabsforeninger (Foreningen til bevaring af Kulturmiljøet og naturen på Høje Møn og Foreningen for bygnings- og landskabskultur i Møn Kommune)
- Teater/musik foreninger
- Handicapforeninger
- Spejderforeninger
- Beboerforeninger
- Kunstforeninger
- Erhvervsfremmende foreninger

Arealanvendelse og infrastruktur

Møn har et areal på 23.747 hektar og arealanvendelsen på Møn domineres af landbrug. 71 pct. af øens samlede areal er landbrugsjord. 10 pct. af øens areal er dækket af skov mens omkring 12 pct. er dækket af bebyggelse, have, veje og andre befæstede arealer. Igennem de sidste ti år er befolkningsandelen, der er bosat i bymæssigbebyggelse steget, fra 50 pct. i 1994 til 54 pct. i 2003. Møn er karakteriseret ved at have et meget spredt bymønster. Kommunecenteret Stege-Lendemarke den største bymæssige bebyggelse med godt 3.500 indbyggere. Lokalcenterbyerne Bogø by, Damme-Askeby og Borre har mellem 500-800 indbyggere. Møn er ikke et udpræget sommerhusområde f.eks. i forhold til den jyske vestkyst. Ifølge Danmarks Statistik var der i 1994 var 1652 sommerhuse beliggende på Møn, hvilket er steget til 1791 sommerhuse i 2004.

Møn kommune er forbundet med motorvejen mod Tyskland og København på Farø.

Det regionale busrutenet har timedrift på hovedvejene og via de regionale busruter er der forbindelse til regional togforbindelse i Vordingborg. På Vestmøn ligger der en lille flyveplads, en af de få i regionen.

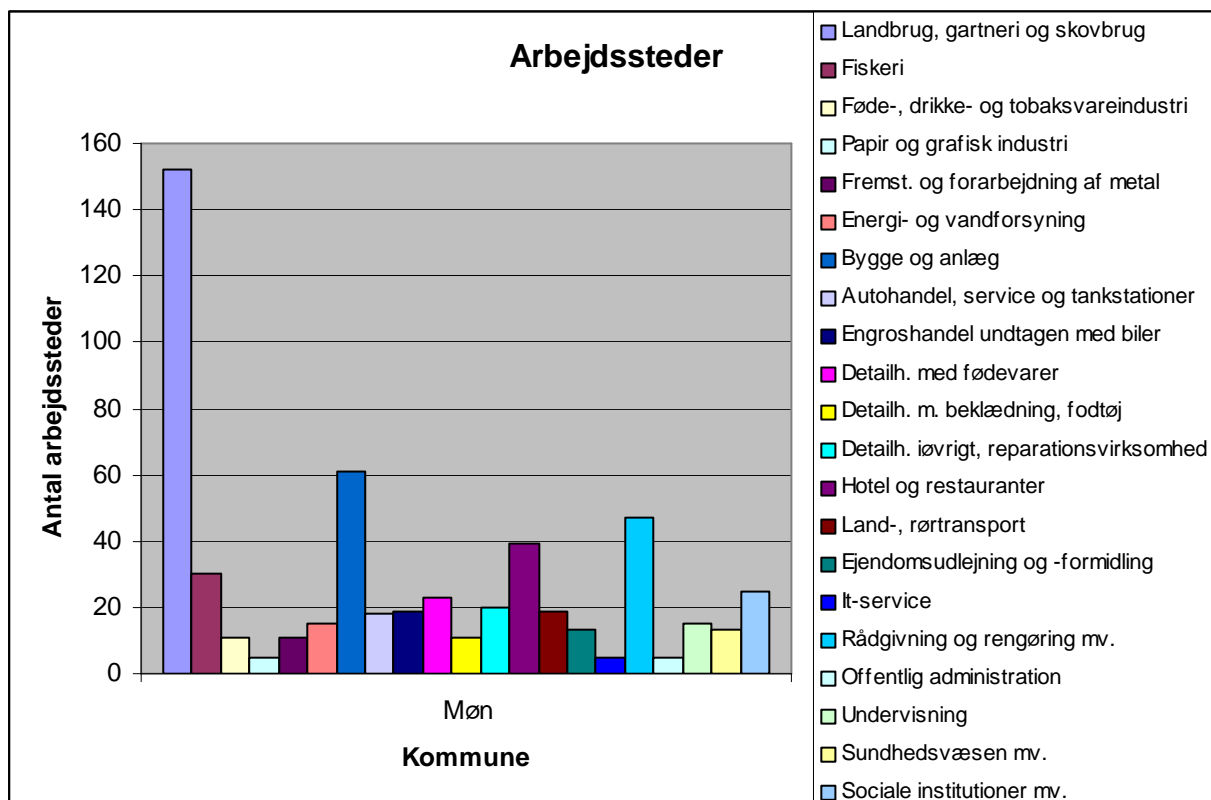
Undersøelsesområdet er karakteriseret ved at være underlagt både privateje og statseje. Store landarealer høre under et af de tre godser der lokaliseret på Møn og derfor privatejet.

Erhvervsstruktur

Møn er en landbrugsø. Det hænger bl.a. sammen med, at øen har jordbundsforhold, som fra naturens hånd er velegnet til landbrugsproduktion. Ud af øens 651 arbejdssteder, er de 149 placeret indenfor landbrugssektoren.

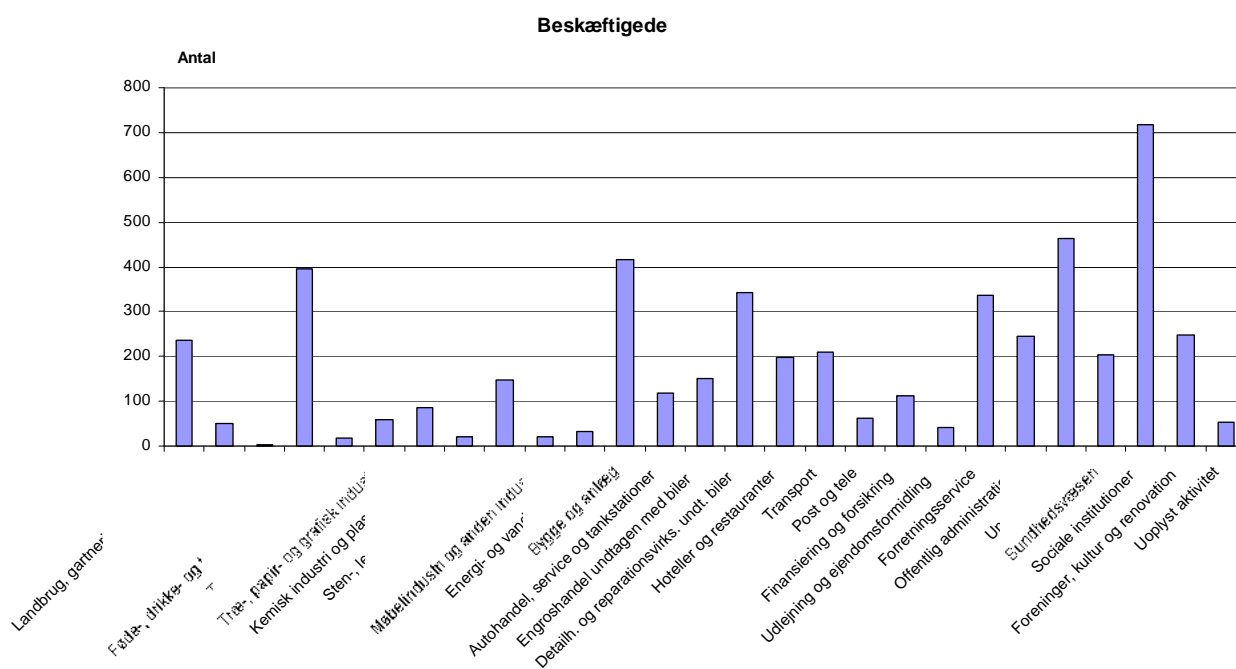
I Møn kommune er der ca. 5000 beskæftigede personer og ca. 25 pct. arbejder i den offentlige sektor indenfor social- og sundhedsvæsen, undervisning og offentlig administration. Af de øvrige beskæftigelsesområder dominerer handel og restauration med 16 pct. og fremstilling med 15 pct. Også de traditionelle erhverv landbrug og fiskeri har stadig en stor betydning i Møn Kommune med ca. 10 pct. beskæftigede mod ca. 4,4 pct. på landsplan. Herudover er der tale om et bredt udsnit af mindre og mellemstore virksomheder indenfor de fleste brancher (alt i alt findes der arbejdspladser indenfor 43

forskellige brancher). Nedenstående figur 1 viser antallet af arbejdssteder i Møn kommune og som det fremgår findes de fleste arbejdssteder indenfor landbruget. Da kommunen har mange turister, er der mange turistrelaterede virksomheder, som især i sommermånederne er en vigtig indkomstkilde og et betydeligt beskæftigelsesområde. Møns Klint besøges hvert år af (anslået) 250.000 turister og turismen må i dag betragtes som Møns hovederhverv.

Fig

Figur 1: Hvilke og hvor mange arbejdssteder findes der indenfor forskellige erhvervssektorer i Møn kommune(2002). Samtlige sektorer er ikke repræsenteret i figuren, men figuren giver et overblik over de mest fremkomne arbejdssteder.

Figur 2: Antal beskæftigede i 2004

Ser man på figur 2, fremgår der en forskel mellem i hvilke sektorer, der er flest beskæftigede i og hvilke sektorer, der har flest arbejdssteder. Af figur 1 fremgår det klart, at der er flest arbejdssteder indenfor landbrug men af figur 2 ses det, at det ikke er indenfor landbrugssektorer, der findes det største antal beskæftigede. Det største antal beskæftigede findes derimod ved socialinstitutioner, undervisning, bygge og anlæg samt ved fødevarerindustrien. Af disse sektorer er det kun indenfor bygge og anlæg, der også er mange arbejdssteder.

Ledigheden på Møn har igennem den sidste ti årige periode (1994-2003) oplevet et fald.

Fuldtidsledigheden for de 17-66 årige er i perioden faldet fra 11,2 personer pr. 100 indbygger til 5,4 personer pr. 100 indbygger i 2003.

Udviklingen i pendlingsmønstret tegner et billede af, at Møn konstant har haft et nettopendlings overskud igennem den sidste ti årige periode. Det er dog værd at bemærke, at pendlings overskuddet gradvist er mindsket igennem perioden, så overskuddet i 2003 var på 432 personer mod et overskud i 1993 på 484 personer.

Jordbrug og landbrug

Landbrugsarealet på Møn domineres af planteavl herunder korn og sukkerroer, som dækker henholdsvis 65-70 pct. og 15-20 pct. af det dyrkede areal. Som for den resterende del af landet er byg den dominerende kornsort, idet den udgør 85-90 pct. af arealet, hvor der dyrkes korn.

Den seneste optælling vedrørende antallet og størrelsen af bedrifter på Møn er fra 1999. Optællingen viste, at der var 281 bedrifter på øen, hvor både jordbrugsejendomme og ejendomme med husdyrproduktion er repræsenteret. Fordelingen efter størrelsen er anført i tabel 1.

Tabel 1: Antal af land og jordbrugsbedrifter på Møn efter størrelse – 1999 tal. (Kilde: www.statistikbanken.dk)

Størrelse	Antal	Procent
Under 10,0 ha	37	13
10,0-19,9 ha	55	20
20,0-29,9 ha	33	12
30,0-49,9 ha	44	16
50,0-74,9 ha	42	15
75,0-99,9 ha	26	9
100,0-199,9 ha	38	14
200,0 ha og derover	6	2

Det samlede antal dyrenheder på Møn er ifølge Danmarks Statistik 42759 stk. og fordelingen ser således ud:

- Heste 101 stk.
- Kvæg 4443 stk.
- Svin 30747 stk.
- Får 716 stk.
- Fjerkræ 6752 stk.

Der var i 2002 indgået frivillige aftaler om miljøvenlig landbrugsdrift mellem amtet og nogle landmænd for 5000 ha landbrugsjord. Aftalerne sikrer en ekstensiv drift af jorden i de Særligt Følsomme Landbrugsområder. Det er ikke lykkedes endnu at finde det samlede areal for de udpegede SFL områder i Storstrøms Amt, men på nedenstående link er det muligt at se at store områder er udpeget som SFL områder på Møn.

http://gis.stam.dk/arealinfo/AI_Map.asp?Page=AREALINFO&CenterX=67700000&CenterY=609700000&Zoom=110000&MapSizeID=2&Background=Basis&MapTool=Zoomin&ThemeOn=37

Naturforhold, naturtyper og landskab

Møn er karakteriseret ved overvejende at være et morænelandskab fra sidste istid. I den østlige del af øen er landskabet præget af en række randmoræner. I den østlige del og enkelte steder på syd siden af øen består kyststrækningen af karakteristiske kystklinter (Møns Klint og Hvide Klint), bestående af kridt. Ulvshale og Nyord samt et stort sammenhængende område, der kiler sig ind i den østlige del af øen, er marint forland, der er dannet siden stenalderen (5000 f.kr.).

Det landskab, som vi ser på Møn i dag, er som for den øvrige del af Danmark, i altovervejende grad formet af begivenhederne under og efter sidste istid – Weichsel istiden. Tilbagesmeltning samt diverse genfremstød af isen har formet og omformet landskabet på Møn. Under hovedfremstødet samt efterfølgende genfremstød blev afsat en leret moræne over hele øen. Således er jordbunden altovervejende leret, med enkelte områder med enten svær lerjord eller sandblandet lerjord. Dette morænelag ligger ovenpå aflejringer fra tidligere istider, som igen ligger ovenpå de lag af kridt, som blev aflejret for omkring 70 millioner år siden. Tykkelsen af kridt lagene varierer således, at kridtet nogle steder ligger ganske tæt ved jordoverfladen. På den østligste del af Møn kan kridtaflejringerne erkendes

i jordoverfladen på dyrkede marker og overdrev. Som følge heraf findes her områder, hvor jordbunden er rig på kalk.

Der findes følgende naturtyper på Møn:

- Løvskov (løvblandingsskov)
- Overdrev og strandoverdrev
- Moser
- Søer
- Strandenge
- Strandvolde
- Kyst- og Havområde
- Hede
- Klint (der findes flora og fauna på klinten, som ikke findes andre steder i Danmark)

Møns specielle geologiske forhold har givet et enestående varieret og specielt landskab med løvskov, overdrev, skrænter m.m. Kysten ud for klinten er biologisk interessant på grund af de særlige forhold for marine alger og dyr, som kalken giver. På Nyord og Ulvshale findes nogle af Østdanmarks største strandenge, som er vigtige ynglepladser for mange vade- og andefugle. Dele af Ulvshale er bevokset med en enestående løvblandingsskov. Udenfor skoven er der strandoverdrev og hede. Ulvshale-Nyordområdet er geologisk interessant ved sin opbygning af marint forland med strandvolde og enge, dannet i tilknytning til morænebakkerne Hegningen Bakke og den høje del af Nyord.